

Flora- en faunaonderzoek

Welsommerweg 16, Dalfsen

Eelerwoude

kleurt het landelijk gebied

Flora- en faunaonderzoek

Welsommerweg 16, Dalfsen

Definitief

Opdrachtgever

Fam. Holsappel
Luukmanserf 38
7722 AC Dalfsen

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Postbus 53
7470 AB Goor
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 33 15
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P4763
Datum: 10-9-2012
Projectleider: M.A. Elshof
Opgesteld: S. Boekhout
Gecontroleerd: D. Welink

© Eelerwoude 2012, niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van Eelerwoude bv.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrucken.

INHOUD

1	INLEIDING	5
2	GEBIEDSKARAKTERISTIEK	7
2.1	Huidige situatie	7
2.2	Nieuwe situatie.....	7
3	NATUURWETGEVING	8
3.1	Flora- en faunawet beschermd flora en fauna	8
3.2	Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998	9
3.3	Ecologische Hoofdstructuur	9
4	METHODE	10
4.1	Bureauonderzoek.....	10
4.2	Veldonderzoek	10
5	BESCHERMDE SOORTEN EN EFFECTEN	12
5.1	Planten.....	12
5.2	Zoogdieren	12
5.3	Vogels	14
5.4	Amfibieën	16
5.5	Reptielen.....	17
5.6	Vissen	17
5.7	Ongewervelden.....	17
6	CONCLUSIE EN VERVOLG	18
6.1	Licht beschermde soorten	18
6.2	Zwaarder beschermde soorten	18
6.3	Broedvogels	18
6.4	Voorgenomen ontwikkelingen kunnen doorgang vinden.....	19
6.5	Advies: realisatie nieuwe nesten boerenzwaluw	19
	LITERATUURLIJST	21
	BIJLAGE 1 FLORA- EN FAUNAWET	22
	BIJLAGE 2 VERSPREIDINGSKAART	26

Figuur 1. Locatie en begrenzing van het plangebied.

1

INLEIDING

Men is voornemens om binnen het plangebied, Welsummerweg 16 te Dalfsen, een aantal gebouwen te slopen en de woning te vervangen. Daarbij wordt het erf landschappelijk ingepast. In verband met de voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied is een toetsing van de plannen noodzakelijk aan de natuurwetgeving. Zie figuur 1 voor de ligging en de begrenzing van het gebied.

Een eerste stap in deze toetsing is een flora- en faunaonderzoek. Dit onderzoek richt zich op het verkrijgen van een geïnformeerd beeld van de mogelijke consequenties vanuit de natuurwetgeving en -beleid. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

Onlangs is in het plangebied het flora- en faunaonderzoek uitgevoerd. In dit rapport worden de resultaten van dit onderzoek gepresenteerd en getoetst aan de natuurwetgeving.

Figuur 2. De te slopen bebouwing (rood), te vervangen woning (paars) en te handhaven bebouwing (zwart) (bron: Eelerwoude, 09-12-2010).

Figuur 3. Concept landschappelijke inpassing nieuwe woning (bron: Eelerwoude, 09-08-2011).

2

GEBIEDSKARAKTERISTIEK

2.1 Huidige situatie

Het erf aan de Welsummerweg 16 ligt ten oosten van Dalfsen in het buitengebied. Het huidige erf bestaat uit een cluster van een boerderij met bakhuis en enkele bijgebouwen. De boerderij is met de voorzijde naar een es gelegen, de achterzijde naar de weg. De weg is beplant met eiken. De agrarische activiteiten op het erf zijn gestaakt en er vindt kleinschalige bedrijfsactiviteiten in de vorm van handel in tweedehands bouwmaterialen, kozijnen en dakpannen.

De huidige erfbeplanting is sober. Het voorerf is traditioneel ingericht met een siertuin bestaande uit een gazon met borders, een conifeer, een nutstuin en enkele vruchtbomen. Het erf is vrij open, grote bomen ontbreken aan de oostzijde. Aan de zuidzijde en aan de rand van de es staan enkele markante eiken. Aan de noordzijde staan enkele populieren en eiken. Het perceel rond het erf wordt omgeven door graslanden. Het erf en de omgeving wordt beperkt verlicht.

2.2 Nieuwe situatie

Op het erf worden diverse gebouwen gesloopt, de woning vervangen en één gebouw gehandhaafd (figuur 2). De totale sloopoppervlakte bedraagt 582 m². Ter compensatie wordt een woningbouwkavel, met een maximum volume van 750 m³, gerealiseerd met een bijgebouw van 75 m². Daarnaast wordt een 2de woning van 750 m² terug gebouwd. Deze woning wordt gesplitst in twee wooneenheden. Het erf gaat vervolgens verdeeld worden in drie kavels. De locatie van de nieuwbouw is geplaatst op de locatie van de te slopen schuren en op de plaats van de oude boerderij.

In de nieuwe situatie worden er op het erf hoogstamfruitbomen aangeplant. Deze komen tussen de huizen in te staan, aan de kant van de weg. Daarnaast komen er op het erf nieuwe solitaire kastanjes of lindes. In de hoek van het erf aan de noord- en oostkant wordt een nieuwe beukenhaag aangeplant. Verder wordt de bomenrij aan de zuidzijde van het erf aangevuld met eiken om dit lint te versterken. (Figuur 3). In de nieuwe situatie zal verlichting in beperkte mate toenemen en blijven in ieder geval de aanwezige bomen behouden.

3

NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

3.1 Flora- en faunawet beschermd flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en daarom is geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

In de omgeving van het plangebied zijn geen Natura 2000-gebieden gelegen. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft de "Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht". Dit Natura 2000-gebied ligt op ongeveer 7,5 kilometer afstand. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied en de kleinschalige ontwikkeling op het erf wordt niet verwacht dat de voorgenomen ontwikkeling een negatief effect heeft op dit Natura 2000-gebied. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 is derhalve niet aan de orde.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies) uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op de EHS denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen noodzakelijk) een toetsing in het kader van de EHS uit te voeren.

Bij de effectenbeoordeling m.b.t. de EHS moet bepaald worden of er sprake is van een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Hierbij rekening houdend met de volgende wezenlijke waarden:

- De bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit;
- Geomorfologische en aardkundige waarden en processen;
- De waterhuishouding;
- De kwaliteit van bodem, water en lucht;
- Rust, stilte, donkerte en openheid;
- De landschapsstructuur;
- De belevingswaarde.

Het plangebied is op ongeveer 600 meter gelegen van de EHS. De Vecht en directe omgeving zijn aangewezen als concreet begrensde EHS en nog te realiseren EHS. Hoewel het plangebied in de directe omgeving van de EHS is gelegen, wordt niet verwacht dat de voorgenomen ontwikkelingen een negatief effect hebben op de wezenlijke waarden kenmerken van de EHS. De ontwikkeling is daarvoor te kleinschalig en alleen beperkt tot het erf. Wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS blijven behouden en worden versterkt. Door de voorgenomen ontwikkeling behoudt het gebied hetzelfde kleinschalige karakter. Tevens blijven de aanwezige groenstructuren behouden en worden versterkt.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een flora- en faunaonderzoek.

4.1 Bureauonderzoek

Landelijke, provinciale en gemeentelijke verspreidingsinformatie zijn, indien aanwezig, geraadpleegd met betrekking tot planten, dagvlinders, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, zoals verspreidingsatlassen en websites als www.waarneming.nl en www.telmee.nl. De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Waarnemingen die gemeld zijn op websites zijn vaak tot de exacte locatie te herleiden. Een groot aantal amateurs en professionals zetten op deze websites hun natuurwaarnemingen. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, vaak tot op de exacte locatie te herleiden.

4.2 Veldonderzoek

Om een beeld te krijgen van de aanwezigheid en verspreiding van beschermde plant- en diersoorten in en rondom het plangebied, is in het voorjaar, de zomer en het najaar van 2012 een veldonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek heeft zich in het bijzonder gericht op de aanwezigheid van vleermuizen. Tijdens de veldbezoeken is ook gelet op andere (zwaarder) beschermde soorten, zoals steenmarter en vogels met een vaste rust- en verblijfplaats. De veldbezoeken zijn uitgevoerd door S. Boekhout, ecologisch adviseur bij Eelerwoude.

Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen. Het onderzoek concentreerde zich rondom de te slopen gebouwen in verband met mogelijk aanwezige verblijfplaatsen. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden in de avonden; start ruim voor zonsondergang tot ruim daarna. Er zijn in totaal vier veldbezoeken gebracht op de

volgende data; 8 juni, 4 juli, 22 augustus en 4 september 2012. De bezoeken zijn uitgevoerd onder voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden (droog, weinig wind en gemiddelde temp van > 13 °C).

Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector Pettersson D100 in combinatie met een Pettersson D240X. Hiermee kunnen de ultrasone geluiden die vleermuizen tijdens het vliegen uitzenden voor het menselijk gehoor hoorbaar gemaakt worden.

Bij de uitvoering van het vleermuisonderzoek is gewerkt conform het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' dat op 24 februari 2012 door het Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Gegevensautoriteit Natuur is geactualiseerd voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek.

5

BESCHERMDE SOORTEN EN EFFECTEN

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen of te verwachten. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied is het niet waarschijnlijk dat binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (zwaarder) beschermde plantensoorten voorkomen.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen strikt beschermde plantensoorten aangetroffen. Beschermde soorten worden op basis van de aangetroffen biotopen (o.a. verharding, nuts- en siertuin) niet verwacht, omdat geschikte groeiplaatsen voor beschermde soorten ontbreken.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde voor beschermde flora.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. Tijdens het veldonderzoek zijn gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis aangetroffen. Bijlage 2 geeft de verspreidingskaart weer van de aangetroffen vleermuissoorten.

Gewone dwergvleermuis

Gewone dwergvleermuis is de meest algemene soort in Nederland en kan vrijwel overal worden aangetroffen. Ook in stedelijke omgeving is gewone dwergvleermuis de meest algemene soort. Gedurende het hele jaar worden vooral gebouwen als verblijfplaats gebruikt. De soort heeft een voorkeur voor spleetvormige holten zoals spouwmuren, maar verblijft ook tussen daklagen, achter betimmering, daklijsten of onder dakpannen.

Van gewone dwergvleermuis zijn gedurende de avond tijdens alle bezoeken maar een klein aantal exemplaren foeragerend en passerend waargenomen. Dit betroffen ongeveer vijf exemplaren en deze concentreerden zich vooral rondom de groenelementen aan de

wegzijde. Verblijfplaatsen of aanwijzingen daartoe zijn niet in het plangebied waargenomen. Er zijn ook geen actief baltende mannetjes waargenomen.

Laatvlieger

In Nederland komt de laatvlieger vrij algemeen voor, al laat de soort wel een dalende trend zien. Laatvlieger jaagt boven open tot halfopen landschap. Dit vooral in de beschutting van opgaande groenelementen zoals bosranden, houtwallen en lanen. Kraamkolonies komen in Nederland, voor zover bekend, alleen in gebouwen voor. Deze bevinden zich onder andere in de spouwmuur, ongebruikte dakruimten, achter en onder (dak)betimmering en onder daklijsten en dakpannen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen.

Ook van laatvlieger zijn gedurende de avond maar een klein aantal individuen foeragerend en passerend waargenomen. Dit betroffen ongeveer drie-vijf exemplaren. Verblijfplaatsen of aanwijzingen daartoe zijn in het plangebied niet waargenomen.

Rosse vleermuis

Rosse vleermuis is in West-Europa een uitgesproken boombewonende soort. Onder andere solitaire mannetjes, groepen vrouwtjes met jongen en dieren in winterslaap gebruiken boomholten als onderkomen. De vlucht van rosse vleermuis doet enigszins denken aan die van gierzwaluw: hoog en snel. De afstand tussen dagrustplaats en jachtgebied wordt in de regel in een snelle rechte vlucht afgelegd, op een hoogte van honderd meter of meer.

In het plangebied is enkel in de kraamperiode één individu van rosse vleermuis waargenomen. Dit betrof een passerend exemplaar welke hoog overvloog. Rosse vleermuis heeft geen binding met het plangebied.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen dient te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Met de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen zijn geen negatieve effecten te verwachten op de aanwezige vleermuizen. Aangetroffen soorten zijn alleen foeragerend en/of passerend waargenomen in en rondom het plangebied. De ontwikkeling heeft geen invloed op de functionaliteit van het foerageergebied of vliegroute. Na de realisatie blijft het foerageergebied en de vliegroutes behouden. Verblijfplaatsen van vleermuizen of aanwijzingen hiertoe zijn niet vastgesteld.

Het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet voor beschermde vleermuizen is niet aan de orde.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

In en rondom het plangebied kunnen algemene zoogdieren van de tabel 1 van de Flora- en faunawet voorkomen zoals bunzing, egel, hermelijn, konijn en huisspitsmuis.

In de omgeving komen diverse zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren voor als eekhoorn (tabel 2-soort) en steenmarter (tabel 2-soort). In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen of sporen van deze of andere zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren waargenomen. Door de ongeschiktheid van het plangebied worden geen verblijfplaatsen in het plangebied verwacht. Mogelijk wordt het plangebied door steenmarter wel gebruikt als foerageergebied of voor migratie tussen verschillende leefgebieden.

Andere zwaar(der) beschermde grondgebonden zoogdiersoorten (tabel 3-soorten; o.a. veldspitsmuis en das) worden niet in het plangebied verwacht vanwege het ongeschikte biotoop en/of het bekende verspreidingsgebied van de soorten.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Wel is ook op deze groep de zorgplicht van toepassing (bijlage 1).

Steenmarter kan van het plangebied gebruik maken als onderdeel van zijn leefgebied. In het plangebied zijn echter geen sporen of verblijfplaatsen aangetroffen. Andere zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht binnen het plangebied door het ongeschikte biotoop en/of bekende verspreidingsgebied. Negatieve effecten op zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht.

Deze functies blijven behouden na de renovatie

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde voor beschermde grondgebonden zoogdieren.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Broedvogels algemeen en categorie 5¹

De aangetroffen vogels in en direct rondom het plangebied vallen onder de groep van algemene broedvogels. Het gaat met name om soorten als boerenzwaluw, houtduif, koolmees, merel, pimpelmees en vink. Mogelijk dat deze soorten ook in of in de directe omgeving van het plangebied broeden. Boerenzwaluw, koolmees en pimpelmees vallen onder categorie 5 van de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'. Op de volgende bladzijde wordt dit in het kader 'categorie 5-soorten' verder toegelicht.

¹ Zie Bijlage 1 voor een nadere toelichting op de verschillende categorieën bij de bescherming van broedvogels

Categorie 5-soorten

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn een aantal vogelsoorten opgenomen als categorie 5-soort. Deze categorie 5-soorten betreft een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. Nesten van deze soorten zijn niet beschermd buiten het broedseizoen, maar vragen wel extra aandacht. Indien zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat verantwoord zijn deze nesten namelijk wel jaarrond beschermd.

Categorie 1 tot en met 4¹

In het plangebied zijn geen sporen of verblijfplaatsen aangetroffen van vogels waarvan de vaste rust- en verblijfplaats jaarrond beschermd is. Deze worden ook niet in het plangebied verwacht op basis van de aanwezige (ongeschikte) terreintypen. Wel is keruil in de omgeving van het plangebied foeragerend aangetroffen.

Effecten en ontheffing

Broedvogels algemeen

Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedende vogels worden verstoord. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar. De genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

Categorie 5

In het plangebied zijn een klein aantal soorten aanwezig en te verwachten welke vallen onder categorie 5 van de lijst jaarrond beschermde vogelnesten. In deze situatie gaat het ondermeer om boerenzwaluw, koolmees en pimpelmees. Ten behoeve van de herinrichting zal mogelijk potentieel broedbiotoop verdwijnen. In de omgeving van het plangebied blijft echter voldoende potentieel geschikt leefgebied voor deze soorten aanwezig. Van negatieve effecten die vragen om mitigerende of compenserende maatregelen voor categorie 5-soorten is daarom geen sprake. Wel wordt geadviseerd nieuwe verblijfplaatsen te realiseren voor boerenzwaluw.

Advies: realisatie nieuwe verblijfplaatsen boerenzwaluw

Boerenzwaluw is in Nederland een echte cultuurvolger. De soort maakt zijn nest aan balken bij voorkeur in boerenschuren en -loodsen. Van april tot oktober verblijven deze trekvogels in Nederland, de winter wordt in Afrika doorgebracht. Boerenzwaluwen zijn echte luchtacrobaten: het is bekend dat een mannetje meer succes heeft bij de vrouwtjes naarmate zijn staartpunten langer zijn. Waarschijnlijk zijn mannetjes met lange staarten

wendbaarder en daardoor in staat meer insecten te vangen. Dat heeft natuurlijk grote voordelen bij het grootbrengen van jongen.

Geadviseerd wordt om in de toekomstige situatie kunstnesten voor boerenzwaluw aan te bieden. Dit is echter geen verplichting vanuit de Flora- en faunawet, maar een advies. Het is zeer moeilijk een betrouwbaar beeld te krijgen van de stand van boerenzwaluwen, en de ontwikkelingen die deze soort doormaken. De voorkeur van boerenzwaluwen voor gebouwen als melkveestallen, manegegebouwen en dergelijke maken dat de soort bij reguliere vogeltellingen nauwelijks wordt geteld. Door veranderingen in de bedrijfsvoering bij veel boerderijen is boerenzwaluw in West-Europa teruggelopen. Sinds de jaren negentig lijkt de populatie in ons land redelijk stabiel. (Bron: Vogelbescherming). Door het aanbieden van kunstnesten wordt boerenzwaluw een handje geholpen. Nesten kunnen besteld worden via Vivara (www.vivara.nl) en Waveka (www.waveka.nl).

Categorie 1 tot en met 4

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen waargenomen van jaarrondsoorten of te verwachten door afwezigheid van o.a. geschikte boomholten en andere verblijfplaatsen. Met de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen worden daarom geen negatieve effecten verwacht op jaarrondsoorten. Ook op kerkuil worden geen negatieve effecten verwacht.

Indien rekening wordt gehouden met het broedseizoen, is nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde voor beschermde vogels. Wel wordt geadviseerd nestkasten voor boerenzwaluw op te hangen.

5.4 Amfibieën

Voorkomen en functie

Een aantal soorten, zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander, kunnen het plangebied gebruiken als landbiotop. In het plangebied zelf zijn geen waterelementen aanwezig.

In de omgeving van het plangebied zijn verspreidingsgegevens bekend van zwaarder beschermde amfibieën als heikikker, kamsalamander en knoflookpad. Vanwege het ongeschikte biotop in het plangebied, worden deze en andere zwaarder beschermde amfibieënsoorten niet in het plangebied verwacht.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een zeer beperkt (tijdelijk) verlies van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling, wel is de algemene zorgplicht van toepassing. Zwaarder beschermde soorten zijn niet binnen het plangebied te verwachten.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde voor beschermde amfibieën.

5.5 Reptielen

Voorkomen en functie

In de omgeving van het plangebied zijn diverse beschermde reptielen te verwachten zoals levendbarende hagedis en adder. In het plangebied zelf worden echter geen reptielen verwacht, omdat beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen en venranden.

Effecten en ontheffing

Beschermde reptielen zijn binnen het plangebied niet te verwachten. Negatieve effecten op deze soortgroep zijn dan ook niet te verwachten.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde voor beschermde reptielen.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

In het plangebied zijn geen watervoerende elementen (sloten, poelen, enz) aanwezig. Derhalve ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen.

Effecten en ontheffing

Beschermde vissen zijn in het plangebied niet aanwezig. Er worden geen effecten op beschermde vissen verwacht.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde voor beschermde vissen.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Beschermde ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren) worden op grond van verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen het plangebied.

Effecten en ontheffing

Er worden geen beschermde ongewervelden verwacht in het plangebied. Negatieve effecten zijn dan ook niet te verwachten.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde voor beschermde ongewervelden.

6

CONCLUSIE EN VERVOLG

Op basis van deze quickscan wordt geen toetsing van de effecten van de ontwikkeling op beschermde natuurgebieden, Natura 2000-gebied en/of Ecologische Hoofdstructuur, noodzakelijk geacht. Zowel de EHS als de Natura 2000 ligt op grotere afstand van het plangebied. Negatieve effecten zijn dan ook niet te verwachten.

Op basis van deze quickscan wordt geconstateerd dat het plangebied een potentieel habitat biedt voor een aantal beschermde soorten. Op basis van de beschikbare literatuurgegevens en een viertal veldbezoeken is vastgesteld dat het terrein van belang is voor enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor zwaarder beschermde soorten (tabel 2-soorten en tabel 3-soorten). In tabel 1 is een samenvatting gegeven van deze resultaten.

6.1 Licht beschermde soorten

In het plangebied zijn diverse soorten te verwachten die op tabel 1 van de Flora- en faunawet staan, zoals algemene grondgebonden zoogdieren en algemene amfibieën. De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Wel is op deze groep de zorgplicht van toepassing (bijlage 1).

6.2 Zwaarder beschermde soorten

De omgeving en/of het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van zwaarder beschermde vleermuizen, en mogelijk ook steenmarter. Met de voorgenomen ontwikkelingen worden geen negatieve effecten verwacht op (mogelijk) aanwezige soorten. Verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen en de functionele leefomgeving (o.a. foerageergebied) blijft behouden.

6.3 Broedvogels

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen waargenomen van jaarrondsoorten. Wel geldt ook voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die in gebruik zijnde nesten of eieren beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door

versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedende vogels worden verstoord.

6.4 Voorgenomen ontwikkelingen kunnen doorgang vinden

Mits rekening wordt gehouden met broedende vogels, kan de voorgenomen ontwikkeling doorgang vinden in het kader van de Flora- en faunawet.

6.5 Advies: realisatie nieuwe nesten boerenwaluw

In het plangebied zijn verblijfplaatsen aanwezig van boerenwaluw. Hoewel vanuit de Flora- en faunawet geen verplichting geldt om deze verblijfplaatsen te compenseren, wordt wel geadviseerd nieuwe verblijfplaatsen te realiseren. Door het aanbieden van kunstnesten wordt boerenwaluw een handje geholpen. Nesten kunnen besteld worden via Vivara (www.vivara.nl) en Waveka (www.waveka.nl). Zie ook paragraaf 5.3 voor meer informatie.

Tabel	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
1	Algemene grondgebonden zoogdieren	Leefgebied	Mogelijk tijdelijke aantasting leefgebied, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
1	Algemene amfibieën	Leefgebied	Tijdelijke aantasting leefgebied, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
2	Steenmarter	Mogelijk leefgebied	Geen: functionele leefomgeving blijft behouden. Verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen	Nee	Zorgplicht
3	Vleermuizen	Leefgebied	Geen: functionele leefomgeving blijft behouden. Verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen	Nee	Zorgplicht
V	Vogels	Leefgebied, inclusief broedlocatie	Mogelijke verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, mits	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren, zorgplicht.
V5	Vogels - categorie 5	Leefgebied, inclusief broedlocatie	Mogelijke verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, mits	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren, zorgplicht. Advies: nieuwe verblijfplaatsen realiseren.

LITERATUURLIJST

- Douma, M., C.P.M. Zoon & A.D. Bode (2011). *De Zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010*. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet*.
- Koninklijke Vermande (1999-2009). *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5*. SDU Uitgeverij, Den Haag
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2004). *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging & Gegevensautoriteit Natuur (2011). *Vleermuisprotocol 2011*.

Waarneming.nl - www.waarneming.nl

Telmee.nl - www.telmee.nl

Provincie Overijssel - omgevingsvisie -

gisopenbaar.overijssel.nl/website/omgevingsvisie/omgevingsvisie.html.

BIJLAGE 1 FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurreggeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige

benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie .

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1 Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
- 3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

BIJLAGE 2 VERSPREIDINGSKAART

